

Holman (NSC): 'Er is geen regie, het ontbreekt aan een visie en perspectief'

Interview Politiek Peter Smit 01 maart 2024 om 15:30uur

<https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2024/03/01/holman-nsc-er-is-geen-regie-het-ontbreekt-aan-een-visie-en-perspectief>

In de bijna drie maanden dat Harm Holman namens NSC in de Tweede Kamer zit, heeft hij al een flinke stempel op het landbouwdebat gedrukt. De voormalig melkveehouder is voorstander van een ruimere opkoopregeling, maar vindt wel dat daar een toekomstvisie voor de sector onder moet liggen.

© Peter Smit

Holman waarschuwde tijdens het recente debat over de landbouwbegroting voor een koude sanering van de melkveehouderij. Om dat te voorkomen, is volgens hem een ['gepaste kleine krimp'](#) van de veestapel onvermijdelijk. Zijn partij stemde onder meer in met een fors kleinere kalverhouderij. Een motie van Holman zelf die vraagt om een toekomstvisie voor de landbouw, natuur en platteland, behaalde ook een meerderheid.

Sectorale afspraken kunnen de duidelijkheid verschaffen waar boeren zo naar verlangen

Harm Holman, Tweede Kamerlid namens NSC

Er liggen al stapels rapporten en visies over stikstof en landbouw. Wat mist daar nog in?

'Er is geen regie. Boeren wordt al vijf jaar lang onrecht aangedaan. Ze zijn murw, het perspectief is er niet en het ontbreekt aan een echte visie. Ondertussen investeren we wel miljarden in opkoop en verplaatsing, zonder te weten wat voor soort landbouw we nodig hebben voor de toekomst.

'Het ontbreekt aan een visie op de functie van de veehouderij in onze voedselketen. Kiezen we voor export binnen Europa of een rol in de wereldwijde voedselvoorziening? Om te komen tot een visie, zullen we daar een discussie over moeten voeren. Er worden nu moderne bedrijven opgekocht die we in de toekomst wellicht nog keihard nodig hebben.'

Toch krijgen de Lbv-regelingen best veel inschrijvingen.

'Als boeren geen opvolger hebben en al wat ouder zijn, snap ik best dat ze daar serieus naar kijken. En ik ben me er zeer van bewust hoe hard en confronterend die keuze is voor boeren. Het is voor velen een dierbaar beroep.

'Waar we nu staan, is het gevolg van twintig jaar falend overheidsbeleid. Het is de plicht van diezelfde overheid om dit op te lossen. Een vrijwillige opkoopregeling kan bovendien zorgen voor wat lucht op de mestmarkt.'

Want anders volgt die koude sanering waar u in de Kamer voor waarschuwde?

'Dit jaar valt de druk op de mestmarkt nog mee. Veel boeren hebben nog wel wat administratieve ruimte. Maar volgend jaar gaat er opnieuw 20 kilo per hectare vanaf. Ik vrees dan voor een mestafzetprijs van 40 tot 50 euro per ton en dat kunnen heel veel bedrijven niet dragen.

• Lees ook: [Partijen willen koude sanering veehouderij voorkomen](#)

'Daarnaast komen de doelen voor natuur in 2025 en de Kaderrichtlijn Water in 2027 in sneltrein vaart op ons af. Halen we die niet, dan dwingt Brussel Nederland tot maatregelen. Ik vrees dan voor een generieke korting van 10 tot 15 procent op de veestapel. Bij de fosfaatrechten was dat 9 procent en we hebben gezien wat dat voor problemen gaf.'

Welke stappen moeten worden gezet?

'Er zijn drie manieren om emissies te verlagen. De overheid doet dat met een permanente opkoop en het afromen bij de handel in rechten. Maar het belangrijkste is dat we echt gaan inzetten op innovatie en de [afrekenbare stoffenbalans](#).

'Met voeren en mestaanwending valt heel veel winst te behalen. Dat toont de KringloopWijzer wel aan. Een goede boer heeft 50 kilo stikstofverlies per hectare, maar er zijn ook minder efficiënte ondernemers bij wie dat 200 kilo is. Dat is puur stikstof dat verloren gaat.

'Voor agrarisch ondernemers zit hier ook geld in, want met 50 kilo stikstofverlies hoef je veel minder aan te voeren en ben je per kilo product goedkoper uit.'

Die stoffenbalans krijgt steeds meer steun, maar landbouwminister Piet Adema laat dat aan een volgend kabinet.

'Het bedrijfsleven, en dan met name de zuivelbedrijven, moeten hier het voortouw in nemen. Wij steunen het voorstel van het CDA om te komen tot een Bedrijfsorganisatie Melkveehouderij (BOM), in navolging van Brancheorganisatie Akkerbouw. Een PBO-achtige organisatie die met een algemeen verbindend verklaring collectief afspraken kan maken.'

Wie zou hier het voortouw in moeten nemen?

'Collectieve duurzaamheidsafspraken kun je ook maken via de leveringsvoorwaarden van de zuivelverwerkers. Hierin zie ik de Nederlandse Zuivelorganisatie tekortschieten. In mijn ogen is ZuivelNL de aangewezen organisatie om de BOM te vormen.

'Die sectorale afspraken kunnen de duidelijkheid verschaffen waar boeren zo naar verlangen. Dan heb je zelf de regie. De overheid is er dan om de uitkomsten van die afspraken te controleren.'

Tekst gaat verder onder kader.

Oud-melkveehouder in de Tweede Kamer

Harm Holman (66) heeft ruime ervaring in de gemeentelijke en provinciale politiek. Hij was Statenlid en fractievoorzitter voor het CDA in provincie Drenthe en CDA-gemeenteraadslid in de Drentse gemeente Noordenveld. Hij was commissaris bij Friesland Foods en voorzitter van de Nederlandse tak van de European Dairy Farmers. Drie jaar geleden verkocht Holman zijn melkveehouderij met 170 koeien en 130 stuks jongvee op 150 hectare, waarvan 25 hectare in natuurbeheer. Als motivatie om de landelijke politiek in te gaan, noemt hij het ontbreken van perspectief voor de landbouw onder de kabinetten-Rutte. 'Ik ergerde me aan het feit dat er niks gebeurde, maar boeren al wel vijf jaar onrecht wordt aangedaan.' Holman krijgt ze regelmatig aan de lijn, de interimers en PAS-melders die tussen wal en schip zijn geraakt. 'Onlangs nog een boer wiens vergunning wordt aangevochten door een natuurorganisatie.' Hij noemt hun situatie diep triest. Het landbouwwoordvoerderschap in de Tweede Kamer voor NSC deelt Holman met Rosanne Hertzberger.

Ondertussen neemt de Tweede Kamer grote besluiten. Met steun van NSC werd een motie voor afbouw van de kalverhouderij aangenomen met 131 stemmen voor.

'Ik vond dat ook een grote uitslag, maar dit is het gevolg van de nieuwe politieke verhoudingen. Er is met VVD, NSC, CDA, SGP en ChristenUnie een breed politiek midden dat elkaar vaak weet te vinden. PVV stemde hier ook voor, BBB en SGP niet.

'Als je kijkt naar de krappe milieugebruiksruimte in Nederland, waarom zou je hier dan bijvoorbeeld kalveren uit Ierland en Denemarken afmesten? Het vlees gaat naar het zuiden van Europa en hier blijven we met de emissies en mest zitten. Die boeren hebben wel naar eer en geweten gehandeld. Dus deze sanering moeten we netjes en zorgvuldig doen en we moeten er een paar jaar de tijd voor nemen.'

U noemt bewust geen jaartallen?

'Klopt, want jaartallen gaan een verkeerd leven leiden en daar wordt dan weer op geframed. Het debat vernauwt zich heel erg tot al die modellen, doelstellingen, jaartallen en percentages zonder dat we hebben gekeken wat we nou willen met de landbouw in de verre toekomst.

'Neem het biologische areaal. Dat moet in 2030 15 procent zijn, maar dat is ook onrealistisch. En dan straks weer klagen dat er een doel niet is bereikt.

U was onlangs het onderwerp van een vlog van voorman Mark van den Oever van Farmers Defence Force. Dit werd opgevat als een bedreiging. Wat deed dat met u?

'Het raakt je gezin. Mijn vrouw en kinderen waren toch een beetje van de slag. En mensen in Den Haag maken zich druk om je veiligheid. Maar het viel allemaal wel mee. Het werd pas groot nieuws toen Caroline van der Plas er niet direct afstand van nam. Toen kreeg zij de Kamer over zich heen.

'Zelf vind ik dat zo'n filmpje echt niet kan. Als je na een besluit van de Kamer denkt dat dat geoorloofd is, is dat gewoon anarchie.'